

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Lukášem Hlouchem, Ph.D., ve věci

žalobkyně: N. K.
e. č. X
st. přísl. X
t. č. pobytem X

zastoupena Organizací pro pomoc uprchlíkům, z.s.
sídlem Kovářová 4, 190 00 Praha 9

proti
žalovanému: Ministerstvo vnitra České republiky
poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 3. 2021, č. j. OAM-841/ZA-ZA11-ZA20-2020,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 3. 2021, č. j. OAM-841/ZA-ZA11-ZA20-2020, **se zrušuje** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Včas podanou žalobou ke Krajskému soudu v Brně (dále též „krajský soud“) žalobkyně brojila proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 3. 2021, č. j. OAM-841/ZA-ZA11-ZA20-2020 (dále též „napadené rozhodnutí“), jímž byla její žádost o udělení mezinárodní ochrany zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle ust. § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění ke dni vydání napadeného rozhodnutí (dále jen „zákon o azylu“).

II. Napadené rozhodnutí

2. Žalovaný v rámci odůvodnění napadeného rozhodnutí nejprve zrekapituloval obsah správního spisu a dosavadní průběh řízení. Následně se již zabýval tím, proč postupoval podle ust. § 16 odst. 2 zákona o azylu a žádost o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou zamítl. Konkrétně žalovaný uvedl, že Gruzie je s výjimkou Abcházie a Jižní Osetie považována za bezpečnou zemi původu, přičemž zde nedochází k pronásledování ani k mučení, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení či trestání. Stejně tak Gruzie ratifikovala řadu mezinárodních lidskoprávních dokumentů, včetně pravidel týkajících se účinných opravných prostředků.
3. V této souvislosti žalovaný na základě opatřené informace o zemi původu mimo jiné doplnil, že v Gruzii jsou v rámci ústavního pořádku garantována základní lidská práva a svobody. Přestože lze hovořit o nižší úrovni jejich ochrany u některých skupin osob (LGBT), tamní vláda spolupracuje s Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky a dalšími humanitárními organizacemi. Občané mohou využívat řady legálních prostředků, jako je stížnost ke státnímu zastupitelství a dalším justičním institucím. Případné zneužití pravomocí orgánů veřejné moci je řešeno nejen v rámci činnosti neziskových organizací, ale rovněž prostřednictvím institutu ombudsmana, kterých poskytuje jednotlivcům ochranu.
4. Ve vztahu k důvodům žalobkyně předestřeným v žádosti o udělení mezinárodní ochrany žalovaný dále uvedl, že domněnka pojetí Gruzie jako bezpečné země původu nebyla z její strany vyvrácena. Žalobkyně měla být v roce 2015 unesena neznámým mužem, se kterým následně žila. Ten ji opakovaně fyzicky napadl, a když od něj odešla, nadále ji obtěžoval. Žalovaný však zdůraznil, že žalobkyně se na policii obrátila pouze jednou. Jelikož jí nebyla pomoc poskytnuta, žádné další kroky prostřednictvím orgánů veřejné moci nepodnikla. Podle žalovaného nicméně v zemi původu žalobkyně prokazatelně existuje systém právní ochrany proti nečinnosti či nezákonnému postupu policejních složek, kterého žalobkyně nevyužila. Stejně tak se žalobkyně ani nepokusila svoji situaci řešit vnitřním přesídlením do jiných částí Gruzie. Jednala navíc účelově, když žádost o mezinárodní ochranu podala až v době, kdy jí nebylo prodlouženo dosavadní povolení k pobytu.
5. Závěrem žalovaný připomněl, že v případě postupu podle ust. § 16 odst. 2 zákona o azylu se příslušný správní orgán nezabývá tím, zda žadatel jinak splňuje podmínky pro udělení azylu či doplňkové ochrany.

III. Žaloba

6. V žalobě bylo nejprve v obecné rovině namítáno, že žalovaný vydáním napadeného rozhodnutí porušil základní zásady správního řízení, přičemž nesprávně vycházel z toho, že žalobkyně domněnku pojetí Gruzie jako bezpečné země původu nevyvrátila. Podle žalobkyně jsou úvahy žalovaného založeny na opomíjení individuálních

okolností případu, včetně nepravdivého tvrzení, že občané Gruzie svoji zemi neopouštějí z azylově relevantních důvodů, což je v rozporu s dostupnými statistikami Ministerstva vnitra.

7. Ve vztahu ke svému azylovému příběhu poté žalobkyně zdůraznila, že jí v zemi původu hrozí další pronásledování z důvodu pohlaví, resp. příslušnosti k určité sociální skupině. V této souvislosti žalobkyně zopakovala okolnosti jejího únosu ze strany neznámého muže, který ji nutil ke společnému soužití a fyzicky napadal, v důsledku čehož rovněž potratila. Zejména pak žalobkyně zdůraznila, že pochází z oblasti Megrelie, kde je společensky nepřijatelné, aby žena od muže odešla, a to bez ohledu na to, zda je s ním dobrovolně či nikoliv. Žalobkyně se ostatně marně snažila řešit své problémy na policii, kde jí bylo sděleno, že ženy si podobné příběhy běžně vymýšlí. Ačkoliv rodiče žalobkyni nakonec přijali k sobě, daný muž ji neustále pronásledoval, když chodil za jejími rodiči a žalobkyni nutil, aby se k němu vrátila. Poté, co otec žalobkyně zemřel, bylo jí tímto mužem řečeno, že ona je na řadě.
8. V žalobě bylo dále s odkazem na stanovisko tamního úřadu ombudsmana a další zahraniční články zdůrazněno, že domácí násilí je v Gruzii významným problémem, neboť zde neexistuje funkční mechanismus v oblasti prevence. V důsledku toho jsou evidovány případy únosu žen za účelem manželství, včetně provdávání nezletilých dívek. Ačkoliv je domácí násilí kriminalizováno, je poměrně rozšířené, přičemž jen malé procento násilníků je skutečně odsouzeno. Z dostupných informací současně vyplývá, že takto unesené ženy nemají často reálnou možnost vrátit se zpět k rodině, a to vlivem kulturních a společenských zvyklostí. Pokud tedy žalovaný nepovažoval příběh žalobkyně za azylově relevantní, postupoval nesprávně, tedy v rozporu s dotčenou právní úpravou a judikaturou.
9. Stejně tak žalobkyně zpochybnila závěr žalovaného stran možnosti využití vnitřního přesídlení, neboť jí bylo ze strany únosce sděleno, že si ji všude najde. Kromě toho nelze opomenout jak obtíže spojené s již uvedeným kulturním a společenským kontextem, tak neochotu policejních orgánů, na které se žalobkyně a její rodina marně obrátila. Ačkoliv žalovaný poukázal na možnost podání stížnosti ke státnímu zastupitelství nebo k dalším justičním orgánům, nijak nespecifikoval, o jaké z nich se konkrétně jedná. Současně žalovaný nevěnoval pozornost tomu, zda jsou uvedené prostředky ochrany v případě žalobkyně dostupné a efektivní. Co se pak týče institutu ombudsmana, ten není ve vztahu ke gruzínské policii odvolacím orgánem, protože je pochopitelné, že se na něj žalobkyně neobrátila. K podání samotné žádosti o mezinárodní ochranu žalobkyně pochopitelně přistoupila až v době, kdy jí v důsledku pozbytí pobytového oprávnění hrozilo, že bude nucena do země původu vycestovat.
10. Závěrem žalobkyně namítala, že žalovaný dostatečně nezjistil skutkový stav věci, neboť si za účelem vydání napadeného rozhodnutí neopatřil dostatek aktuálních a relevantních informací o zemi původu. Ve správním spisu se nachází jedna informace o zemi původu, která obsahuje pouze obecné údaje, aniž by se týkala přímo azylového příběhu žalobkyně, tedy problematice únosů žen a domácího násilí, které je genderově podmíněno. Snížení standardu lidskoprávní ochrany v Gruzii poté vyplývá také ze žalovaným citované zprávy organizace Freedom House z roku 2020, přestože ta nebyla do správního spisu založena.

11. Z těchto důvodů žalobkyně navrhla, aby krajský soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

IV. Vyjádření žalovaného a replika žalobkyně

12. Žalovaný ve svém vyjádření uvedl, že s podanou žalobou nesouhlasí. Co se týče uplatněných námitek, žalovaný k tomu s odkazem na právní ukotvení institutu zjevně nedůvodné žádosti doplnil, že v případě žalobkyně nebyla domněnka pojetí Gruzie jako bezpečné země původu vyvrácena.
13. V této souvislosti žalovaný zdůraznil, že žalobkyně po jediné negativní zkušenosti na policii zcela rezignovala na jakoukoliv snahu domoci se ochrany u příslušných státních orgánů v zemi původu. Naopak následné pronásledování, vyhrožování a bití ze strany „bývalého přítele“ neoznámila. Žalovaný je proto toho názoru, že žalobkyně nevyčerpala vnitrostátní prostředky ochrany, neboť se mohla v případě nečinnosti policie obrátit na státní zastupitelství, ombudsmana nebo některé neziskové organizace, které v zemi jejího původu působí.
14. S ohledem na výše uvedené žalovaný krajskému soudu navrhl, aby žalobu jako nedůvodnou zamítl.
15. K vyjádření žalovaného podala žalobkyně repliku, ve které především zdůraznila, že existence jednotlivých zákonných prostředků ochrany ještě neznamená, že jsou pro žalobkyni reálně dostupné a efektivní. Žalobkyně a její rodiče postupovali v zemi původu zcela standardním způsobem, když se primárně obrátili s žádostí o pomoc a ochranu na policii. Z hlediska rozhodování o žádosti o mezinárodní ochranu pak nelze žalobkyni klást k tíži skutečnost, že policie se jako státní orgán odmítla případem jakkoliv zabývat. Proto žalobkyně na podané žalobě setrvala.

V. Správní spis

16. Ve správním spisu se nachází předávací protokol (včetně kopie cestovního dokladu žalobkyně), záznam o poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu a protokol o pohovoru k dané žádosti ze dne 30. 12. 2020.
17. Z těchto podkladů zejména vyplývá, že žalobkyně podala žádost o mezinárodní ochranu proto, že jí obtěžoval a vyhrožoval bývalý přítel, se kterým se rozešla před dvěma lety. Původně se jednalo o neznámého muže, který ji v roce 2015 unesl a držel zamčenou v pokoji. Po pár měsících ji začal mlátit, v důsledku čehož měla dokonce zlomený nos a potratila. Žalobkyně pochází z oblasti Megrelie, kde je běžné, že žena musí se svým mužem zůstat, ať už dobrovolně či nikoliv. Přestože se rodiče žalobkyně obrátili na policii, ta žádné kroky nepodnikla, protože se jednalo o muže, který tam měl známé a současně policii ujistil, že s ním žalobkyně odešla dobrovolně. Když sama žalobkyně policii sdělila, že byla unesena, policie jí nevěřila a případ uzavřela. Poté, co žalobkyně od muže odešla, ten za ní chodil domů k jejím rodičům. Byl nepřítelný a žalobkyni znovu napadl. Ta se již na policii neobrátila. Stejně tak neuvažovala o přestěhování do jiné části Gruzie, protože jí bylo dotyčným mužem sděleno, že si ji všude najde a že ji zabije. Po smrti otce žalobkyně jí dokonce řekl, že je další na řadě. Proto žalobkyně ze země vycestovala.

18. Za účelem vydání rozhodnutí o žádosti o udělení mezinárodní ochrany byla do správního spisu založena Informace OAMP ze dne 11. 11. 2020 – Gruzie – Hodnocení Gruzie jako bezpečné země původu. Z úředního záznamu ze dne 26. 1. 2021 poté vyplývá, že žalobkyně se nechtěla seznámit s podklady pro rozhodnutí a ani nenavrhovala jejich doplnění.
19. Následně bylo vydáno napadené rozhodnutí, které je v současné době předmětem soudního přezkumu.

VI. Posouzení věci krajským soudem

20. Žaloba byla podána osobou oprávněnou (ust. § 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“), ve lhůtě stanovené v ust. § 32 odst. 1 zákona o azylu.
21. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů (ust. § 75 odst. 1 s. ř. s.) podle skutkového a právního stavu zjištěného s přihlédnutím k čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (tzv. procedurální směrnice).
22. Soud ve věci rozhodl v souladu s ust. § 76 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. bez nařízení ústního jednání.
23. Žaloba je **důvodná**.
24. V žalobě bylo namítáno, že žalovaný nesprávně dospěl k závěru, že v případě žalobkyně není dána důvodná obava z pronásledování ve smyslu příslušných ustanovení zákona o azylu. Konkrétně žalovaný poukazoval na možnost žalobkyně řešit problémy s bývalým přítelem pomocí vnitřního přesídlení nebo využitím právních prostředků ochrany, které jsou v zemi původu k dispozici, a to včetně stížnosti proti postupu policejního orgánu ke státnímu zastupitelství nebo dalších orgánům a institucím. V této souvislosti však žalovaný neposuzoval, zda jsou uvedené možnosti či prostředky pro žalobkyni reálně dosažitelné. Své závěry navíc opíral o jedinou informaci o zemi původu, která obsahuje pouze obecné údaje o zemi původu a není tak ve vztahu k azylovému příběhu žalobkyně relevantní.
25. Krajský soud předně uvádí, že žalovaný považoval podanou žádost o udělení mezinárodní ochrany za zjevně nedůvodnou podle ust. § 16 odst. 2 zákona o azylu, který stanovuje, že: *„Jako zjevně nedůvodná se zamítne i žádost o udělení mezinárodní ochrany, jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany přichází ze státu, který Česká republika považuje za bezpečnou zemi původu, neprokáže-li žadatel o udělení mezinárodní ochrany, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze.“* Ve třetím odstavci daného ustanovení je dále uvedeno, že: *„Jsou-li důvody pro zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné, neposuzuje se, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany splňuje důvody pro udělení azylu podle § 13 a 14 nebo doplňkové ochrany podle § 14b. Jsou-li důvody pro zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné podle odstavce 2, rovněž se neposuzuje, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a.“*

26. V této souvislosti je v ust. § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu stanoveno, že bezpečnou zemí původu se rozumí: „*stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště, 1. ve kterém obecně a soustavně nedochází k pronásledování, mučení nebo nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestům a k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, 2. který jeho občané nebo osoby bez státního občanství neopouštějí z důvodů uvedených v § 12 nebo 14a, 3. který ratifikoval a dodržuje mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, včetně norem týkajících se účinných opravných prostředků, a 4. který umožňuje činnost právníkům osobám, které dohlížejí nad stavem dodržování lidských práv.*“
27. Žalobkyně pochází z Gruzie, kterou lze v souladu ust. § 2 bodu 7. vyhlášky č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů, považovat za bezpečnou zemi původu, a to s výjimkou oblastí Abcházie a Jižní Osetie. Z toho důvodu bylo na místě, aby se žalovaný nejprve zabýval tím, zda může být žádost žalobkyně o mezinárodní ochranu posuzována v režimu ust. § 16 odst. 2 zákona o azylu. Teprve následně by přicházelo v úvahu věcné posouzení dané žádosti, jehož podstatou je rozhodování o udělení či neudělení jednotlivých forem mezinárodní ochrany.
28. Je to pak právě žalobkyně, která je povinna tvrdit a dokazovat rozhodné okolnosti svědčící o tom, že jinak uplatňovaná domněnka pojetí Gruzie jako bezpečné země původu je v jejím případě vyvrácena (srov. např. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, a ze dne 15. 2. 2021, č. j. 4 Azs 325/2020 - 29; odkazovaná rozhodnutí jsou dostupná na www.nssoud.cz). Za tímto účelem žalobkyně poskytla ucelenou výpověď, jejíž věrohodnost nebyla správním orgánem nijak zpochybněna. Jinými slovy, žalovaný nerozporoval, že žalobkyně byla ze strany neznámého muže unesena a pod výhrůzkami a fyzickým násilím nucena ke společnému soužití, což přetrvalo rovněž poté, co od něj odešla. Stejně tak žalovaný nezpochybnil její tvrzení, že celá záležitost byla policií zlehčována, což mělo souviset mimo jiné s tím, že podle místních zvyklostí je společensky nemyslitelné, aby žena od svého muže odešla.
29. V tomto ohledu musí dát krajský soud žalobkyni za pravdu, že závěr žalovaného o zjevné nedůvodnosti podané žádosti o mezinárodní ochranu je nepřezkoumatelný, resp. nezakládá se na dostatečně zjištěných informacích o zemi původu. Ačkoliv je zdejšímu soudu z jeho vlastní rozhodovací činnosti známo, že drtivá většina žádostí o mezinárodní ochranu osob pocházejících z Gruzie se přímo či nepřímo opírá o ekonomické nebo ryze osobní důvody (nedostatek pracovních příležitostí, soukromé dluhy, neshody s rodinou apod.), tedy takové, které nelze s odkazem na koncept bezpečných zemí původu považovat za relevantní, je třeba ke každému azylovému příběhu přistupovat individuálně. Naopak nelze akceptovat přístup spočívající v tom, že žalovaný odkáže pouze na obecné informace o zemi původu, které s projednávanou věcí v podstatě vůbec nesouvisí, resp. nereflektují specifické okolnosti případu.
30. Příběh žalobkyně pak rozhodně nelze označit za typový, protože se zakládá na důvodech, které lze obecně považovat za azylově relevantní, přičemž se dále opírá o konkrétní zpochybnění dostupnosti a efektivnosti vnitrostátních prostředků ochrany. Na rozdíl od řady jiných žadatelů se žalobkyně spolu se svými rodiči obrátila s žádostí o pomoc přímo na policejní orgány v zemi původu, které však věc řádně nevyšetřily,

což žalobkyně výslovně spojovala mimo jiné s všeobecnou bagatelizací případů únosů gruzínských žen a jejich postavením v tamní společnosti, zejména pak v oblasti Megrelie, že které žalobkyně přímo pochází. Žalovaný tato tvrzení žalobkyně nevyvrátil argumentací, která by měla oporu v podkladech založených ve správním spisu.

31. Za dané situace tak bylo na místě, aby si žalovaný obstaral další podklady pro rozhodnutí (např. dotazem na zastupitelský úřad v zemi původu žalobkyně), které by vypovídaly o tom, zda při policejním vyšetřování nebo činnosti dalších gruzínských orgánů veřejné moci dochází k systematickému selhávání vnitrostátních prostředků ochrany v situacích, kdy v postavení oznamovatelů a obětí vystupují ženy, které měly být uneseny či různým (násilným) způsobem nuceny ke společnému soužití s mužským protějškem.
32. Na místo toho žalovaný reagoval na azylový příběh žalobkyně pouhým formálním odkazem na existenci právních prostředků ochrany a možnost vnitřního přesídlení, aniž by se kvalifikovaně a na podkladě relevantních informací o zemi původu zabýval tím, zda by se tím problémy žalobkyně reálně vyřešily. Jinými slovy, žalovaný nevěnoval dostatečnou pozornost tomu, zda byly skutečně naplněny všechny zákonné podmínky, na jejichž základě může být žádost žalobkyně o mezinárodní ochranu jako zjevně nedůvodná zamítnuta.

VII. Závěr a náklady řízení

33. Po přezkoumání napadeného rozhodnutí a řízení, které mu předcházelo, tedy krajský soud shledal žalobní námitky nepřezkoumatelnosti daného rozhodnutí a nedostatečného zjištění skutkového stavu věci jako důvodné a nezbylo mu tak, než napadené rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 76 odst. 1 písm. a) a b) s.ř.s. zrušit a věc vrátit žalovanému k dalšímu řízení (výrok I.).
34. Znovu a v této souvislosti krajský soud žalovanému ukládá, aby se v navazujícím řízení na podkladě relevantních informací o zemi původu a při zohlednění skutkového příběhu žalobkyně důkladně zabýval tím, zda jsou v jejím případě splněny podmínky pro posouzení žádosti o mezinárodní ochranu jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 2 zákona o azylu. V případě pochybností o jednoznačnosti působení vyvratitelné domněnky bezpečné země původu je zcela na místě, aby se žalovaný zabýval příběhem žalobkyně v režimu standardního řízení o udělení mezinárodní ochrany na bázi řádně a dostatečně zjištěného stavu věci v zemi původu žalobkyně. Tímto právním názorem krajského soudu je správní orgán v dalším řízení vázán (ust. § 78 odst. 5 s. ř. s.).
35. O náhradě nákladů řízení krajský soud rozhodl v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s., neboť úspěšné žalobkyni nevznikly žádné náklady řízení, protože byla zastoupena neziskovou specializovanou právníčkou osobou poskytující právní pomoc cizincům (Organizací pro pomoc uprchlíkům), která nemá právo na odměnu za zastupování, neboť nevykonává specializované právní poradenství podle zvláštních zákonů ve smyslu § 35 odst. 2 s. ř. s. (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 10. 2020, č. j. 5 Azs 73/2019 – 61). Proto krajský soud žádnou náhradu nákladů úspěšné žalobkyni nepřiznal. Žalovaný nebyl v řízení úspěšný, pročež nemá právo na

náhradu nákladů řízení. Z uvedených důvodů bylo o náhradě nákladů rozhodnuto tak, jak je uvedeno ve výroku II. tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 2. srpna 2022

JUDr. Lukáš Hlouch, Ph.D., v.r.
samosoudce